Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MANUELA CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONY
přednesené dne 24. září 2020 [1]

Spojené věci C-434/19 a C-435/19

Poste Italiane SpA
proti
Riscossione Sicilia SpA agente riscossione per la provincia di Palermo e delle altre provincie siciliane (C-434/19)
a
Agenzia delle entrate – Riscossione
proti
Poste Italiane SpA (C-435/19),
za účasti:
Poste italiane SpA – Bancoposta

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Corte suprema di cassazione (Nejvyšší soud, Itálie)]

„Předběžná otázka – Hospodářská soutěž – Státní podpora – Zneužití dominantního postavení – Podnik, který má prospěch ze zvláštních nebo výhradních práv, jenž mu byla členskými státy udělena – Služby obecného hospodářského zájmu (SOHZ) – Poskytování služby vedení běžného poštovního účtu za účelem výběru místní daně z nemovitostí – Poplatky stanovené jednostranně společností vybírající daně“

1. V Itálii od roku 1992 do roku 2011 daňoví poplatníci podléhající místní dani z nemovitostí (ICI) hradí platby koncesionářům pověřeným výběrem daně (dále jen „koncesionáři“), kteří byli do října 2006 soukromoprávními entitatmi [2].

2. Platba musela být uhrazena buď v hotovosti, nebo prostřednictvím převodu na běžný poštovní účet, který si koncesionáři povinně museli zřídit u kterékoli z poboček Poste Italiane SpA [3]. Tato instituce vybírala od držitelů účtů poplatek za každý vklad.

3. Corte suprema di cassazione (Nejvyšší soud, Itálie) se dotazuje, zda režim „zákonného monopolu“ zavedený ve prospěch Poste Italiane za účelem poskytování služby vedení běžného poštovního účtu, na který přispívala ICI, je státní podporou, která je v rozporu s články 106 a 107 SFEU. Také chce vědět, zda je tento režim slučitelný s článkem 102 SFEU.

1 – Původní jazyk: španělština.

2 – Výběr daně byl ode dne 1. října 2006 svěřen výhradně státní organizaci, Agenzia delle entrate. V roce 2017 byla zřízena veřejnoprávní entita „Agenzia delle entrate-Riscossione“, která přijala funkce výběru daní s oprávněním jednat jménem územně správních celků (krajů, okresů a obcí).

3 – Poste Italiane SpA (dále jen „Poste Italiane“) je soukromoprávní společnost s většinovým veřejným kapitálem, založená na základě procesu přeměny Amministrazione autonoma delle Poste e delle Telecomunicazioni (Autonomní správa pošt a telekomunikací) ve veřejnoprávní podnik a později v akciovou společnost.

I. Právní rámec

A. Unijní právo

4. Článek 14 SFEU uvádí:

„Aniž jsou dotčeny článek 4 Smlouvy o Evropské unii a články 93, 106 a 107 této smlouvy a s ohledem na místo, které zaujímají služby obecného hospodářského zájmu mezi společnými hodnotami Unie, a na jejich význam při podpoře sociální a územní soudržnosti, pečují Unie a členské státy v rámci svých pravomocí a v oblasti působnosti Smluv o to, aby zejména hospodářské a finanční zásady a podmínky pro fungování těchto služeb umožňovaly naplnění jejich úkolů. Tyto zásady a podmínky stanoví řádným legislativním postupem formou nařízení Evropský parlament a Rada, aniž je dotčena pravomoc členských států poskytovat, zadávat či financovat tyto služby v souladu se Smlouvami."

5. Článek 102 SFEU stanoví:

„S vnitřním trhem je neslučitelné, a proto zakázané, pokud to může ovlivnit obchod mezi členskými státy, aby jeden nebo více podniků zneužívaly dominantního postavení na vnitřním trhu nebo jeho podstatné části.

Takové zneužívání může zejména spočívat:

a) v přímém nebo nepřímém vynucování nepřiměřených nákupních nebo prodejních cen anebo jiných nerovných obchodních podmínek;

b) v omezování výroby, odbytu nebo technického vývoje na úkor spotřebitelů;

c) v uplatňování rozdílných podmínek vůči obchodním partnerům při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodňováni v hospodářské soutěži;

d) v podmiňování uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisejí."

6. Článek 106 odst. 1 a 2 SFEU stanoví:

„1. Pokud jde o veřejné podniky a podniky, kterým členské státy přiznávají zvláštní nebo výlučná práva, tyto státy nepřijmou ani neponechají v platnosti opatření odporující pravidlům Smluv, zejména pravidlům stanoveným v článcích 18 a 101 až 109.

2. Podniky pověřené poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu nebo ty, které mají povahu fiskálního monopolu, podléhají pravidlům obsaženým ve Smlouvách, zejména pravidlům hospodářské soutěže, pokud uplatnění těchto pravidel nebrání právně nebo fakticky plnění zvláštních úkolů, které jim byly svěřeny. Rozvoj obchodu nesmí být dotčen v míře, která by byla v rozporu se zájmem Unie."

7. Článek 107 odst. 1 SFEU stanoví:

„Podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem, nestanoví-li Smlouvy jinak."

8. Článek 108 odst. 3 SFEU stanoví:

„Komise musí být včas informována o záměrech poskytnout nebo upravit podpory, aby mohla podat svá vyjádření. Má-li za to, že takový záměr není s ohledem na článek 107 slučitelný s vnitřním trhem, zahájí neprodleně řízení podle odstavce 2. Dotyčný členský stát neprovede zamýšlená opatření, dokud Komise v tomto řízení nepřijme konečné rozhodnutí."

B. Vnitrostátní právo

1. Předpisy použitelné na běžné poštovní účty

a) Zákon č. 662 z roku 1996[4]

9. Článek 2 stanoví:

„18. […] Ode dne 1. ledna 1997 […] může Poste Italiane stanovit poplatky k tíži držitelů poštovních účtů. […]

19. Poštovní služby a platby pro ty, jimž není výslovně stanoven režim zákonného monopolu podle platné právní úpravy, musí být k dispozici ze strany společnosti Poste Italiane a dalších hospodářských subjektů v režimu svobodné hospodářské soutěže. […] společnost Poste Italiane je povinna vést odděleně účetnictví, a rozlišovat zejména mezi náklady a poplatky spojenými s poskytováním služeb, které se realizují v rámci zákonného monopolu, a zmíněnými službami realizovanými v režimu svobodné hospodářské soutěže.

20. Ode dne 1. dubna 1997 se ceny služeb, o nichž se zmiňuje odstavec 19, stanoví, také tradičním způsobem, společností Poste Italiane, při zohlednění požadavků zákazníků a charakteristik poptávky, jakož i požadavku zachovat a rozvíjet objem provozu […]".

b) Nařízení prezidenta republiky č. 144 z roku 2001[5]

10. V souladu s jeho článkem 3 odst. 1 „pokud toto nařízení nestanoví opak, vztahy se zákazníky a běžný poštovní účet se řídí smluvně, při zohlednění ustanovení občanského zákoníku a zvláštních zákonů".

c) Usnesení správní rady Poste Italiane č. 57/1996

11. Prostřednictvím tohoto rozhodnutí došlo ke schválení výběru poplatku za každou operaci na běžném poštovním účtu koncesionáři poskytujícími službu výběru daní. Jeho výše byla stanovena ve výši 0,05 eura od 1. dubna 1997 do 31. května 2001 a ve výši 0,23 eura od 1. června 2001 do 31. prosince 2003.

4 – Legge 23 dicembre 1996, n. 662 – Misure di razionalizzazione della finanza pubblica (zákon č. 662 o racionalizačních opatřeních v oblasti veřejných financí; GURI č. 303 ze dne 28. prosince 1996, řádný dodatek č. 233; dále jen „zákon č. 662/1996").

5 – Decreto del Presidente della Repubblica 14 marzo 2001, n. 144 – Regolamento recante norme sui servizi di bancoposta (Nařízení prezidenta republiky č. 144 o právních předpisech týkajících se poštovních bankovních služeb ze dne 14. března 2001; GURI č. 94, ze dne 23. dubna 2001; dále jen „nařízení č. 144/2001").

2. Předpisy použitelné na daně a poplatky územně samosprávných celků

a) Legislativní nařízení č. 504/1992[6]

12. Článek 10 odst. 3 stanoví:

„Daň splatná podle odstavce 2 musí být vybrána prostřednictvím přímé platby koncesionáře odpovědného za její výběr v oblasti, která patří do správy obce, o níž se zmiňuje článek 4, nebo prostřednictvím vkladu na běžný poštovní účet zřízený za tím účelem jménem příslušného koncesionáře […]. Poplatek splatný koncesionáři jde k tíži obce ukládající daň a je stanoven ve výši 1 % z vybraných částek, minimálně ve výši [1,75 eura] a maximálně ve výši [50 eura] z každé platby provedené osobou povinnou k dani“.

b) Vyhláška ministra financí č. 567/93[7]

13. Články 5 až 7 umožňují držitelům daňových účtů činit vklady přímo na přepážce koncesionáře nebo úvěrové instituce, provádět platby prostřednictvím neodvolatelného zmocnění k platbě uděleného koncesionáři, platit částky související s daní z příjmů fyzických osob, platit částky související s daní z příjmů právnických osob – také v postavení zástupce – platit částky související s daní z nemovitostí, daně, které je nahrazují, a DPH.

c) Legislativní nařízení č. 446 z roku 1997[8]

14. Článek 59 odst. 1 vyhrazuje obcím přijetí právní úpravy v oblasti výběru místních daní za účelem racionalizace způsobů výběru plateb, a navíc stanoví platby koncesionářům, platby na běžný poštovní účet na jméno obecního správce daně, přímé platby obecnímu správci daně a platby prostřednictvím bankovního systému.

d) Nařízení vlády s mocí zákona č. 70 z roku 2011[9]

15. Článek 7 odst. 2 písm. f bod gg)[10]:

„V případě, že výběr příjmů bude svěřen [koncesionářům], bude realizován prostřednictvím zřízení jednoho nebo více běžných vkladových, poštovních nebo bankovních účtů jménem koncesionářů, a účtů určených pro výběr příjmů veřejného zadavatele, na které bude nutno vkládat vybrané částky jako celek“.

6 – Decreto legislativo 30 dicembre 1992, n. 504 – Riordino della finanza degli enti territoriali a norma dell'articolo 4 della legge 23 ottobre 1992, n. 421 (Legislativní nařízení č. 504 o reorganizaci financování územních samospráv za použití článku 4 zákona č. 421 ze dne 23. října 1992; GURI č. 305, ze dne 30. prosince 1992, řádný dodatek č. 137; dále jen „legislativní nařízení č. 504/1992“).

7 – Decreto del Ministro delle Finanze 28 dicembre 1993, n. 567 – Regolamento di attuazione dell'articolo 78, commi da 27 a 38, della legge 30 dicembre 1991, n. 413, concernente l'istituzione del conto fiscale (Vyhláška ministra financí č. 567 – Prováděcí nařízení k článku 78 odst. 27 až 38 zákona č. 413 ze dne 30. prosince 1991 o zřízení daňového účtu, (GURI č. 306 ze dne 31. prosince 1993).

8 – Decreto legislativo 15 dicembre 1997, n. 446 – Istituzione dell'imposta regionale sulle attività produttive, revisione degli scaglioni, della aliquote e delle detrazioni dell'Irpef e istituzione di una addizionale regionale a tale imposta, nonche' riordino della disciplina dei tributi local (Legislativní nařízení č. 446 o zavedení místní daně z výrobních činností, úpravě daňových pásem, sazeb a odpočtů u daně z příjmů fyzických osob a o zavedení dodatečné místní daně k této dani, jakož i o reorganizaci rozpočtové kázně u místních daní, ze dne 15. prosince 1997 (GURI č. 298 ze dne 23. prosince 1997, řádný dodatek č. 252).

9 – Decreto legge 13 maggio 2011, n. 70 – Semestre Europeo – Prime disposizioni urgente per l'economia (Nařízení vlády s mocí zákona č. 70 o evropském pololetí – první naléhavé opatření ve prospěch hospodářství ze dne 13. května 2011 (GURI č. 110, ze dne 13. května 2011). Na jeho základě bylo přijato (se změnami) legge 12 luglio 2011, n. 106 (zákon č. 106), ze dne 12. července 2011 (GURI č. 160 ze dne 12. července 2011), ve znění pozdějších změn decreto legge 6 dicembre 2011, n. 201 (nařízení s mocí zákona č. 201) ze dne 6. prosince 2011, přepracované (se změnami) v legge 22 dicembre 2011, n. 214 (zákon č. 214), ze dne 22. prosince 2011; dále jen „nařízení vlády s mocí zákona č. 70/2011“).

10 – Ve své verzi změněné článkem 5 odst. 8a decreto legge 2 marzo 2012, n. 16 (Nařízení s mocí zákona č. 16) ze dne 2. března 2012, ve znění v legge 26 aprile 2012, n. 44 (zákon č. 44) ze dne 26. dubna 2012.

II. Skutkový stav (podle předkládacího usnesení), sporné otázky v řízení a předběžné otázky

16. Činnosti společnosti Poste Italiane byly definovány v kontextu probíhajícího procesu její privatizace. Vnitrostátní předpisy jí především vyhrazovaly poskytování určitých služeb s povinností vést oddělené účetnictví.

17. Článek 10 odst. 3 legislativního nařízení č. 504/1992 zavedl jakožto možnosti pro odvod ICI jak „přímou platbu koncesionáři z vybrané daně v oblasti obce, kde se nachází [daní zatížená nemovitost]“, tak platbu „na příslušný poštovní účet na jméno koncesionáře“. Koncesionář byl z toho důvodu povinen zřídit si běžný poštovní účet za účelem splnění svého závazku vůči orgánu vybírajícímu daň.

18. Podle předkládajícího soudu do roku 2011 tato povinnost nebyla dotčena posledními reformami, které rozšířily možnosti plateb místních daní (neodvolatelné zmocnění pro banky, platby na přepážkách radnice nebo platby na účet vedený jménem obecní pokladny). Pouze v tomto roce byla koncesionářům přiznána možnost pro výběr místních daní si jednoduše zřídit jediný běžný bankovní účet namísto účtu poštovního.

19. Kritéria pro stanovení sazeb poštovních služeb a plateb se také během procesu privatizace Amministrazione delle Poste měnily [11]. Především:

– v roce 1996 bylo dohodnuto, že se bude vybírat poplatek za každou operaci uskutečněnou v rámci správy vztahů týkajících se běžného poštovního účtu s koncesionáři, jimž byla svěřena služba výběru daně;

– v roce 2001 bylo stanoveno použít na vztahy se zákazníky a na běžné poštovní účty občanskoprávní smluvní režim, který už byl platný pro bankovní účty.

20. Spory, který stály u zrodu těchto žádostí o rozhodnutí o předběžných otázkách, staví společnost Poste Italiane do střetu se dvěma koncesionáři [12], po nichž tato instituce žádá platbu poplatků za každý vklad z titulu ICI na jejich běžných poštovních účtech od roku 1997 do roku 2011:

– na jedné straně (věc C-434/19) společnost Poste Italiane žádala, aby bylo společnosti Riscossione Sicilia uloženo zaplatit jí sporný poplatek. Poté, co byla její žaloba soudem prvního stupně zamítnuta, odvolací soud uznal nárok společnosti Poste Italiane za období po 1. červnu 2006;

– na druhé straně (C-435/19) obdobná návrhová žádání uplatněná společností Poste Italiane proti Agenzia, byla rovněž zamítnuta soudem prvního stupně, a bylo jim vyhověno v odvolacím řízení.

21. Poté, co byly příslušné opravné prostředky podány k Corte suprema di cassazione (Nejvyšší soud), vyvstaly před tímto soudem dvě stejné předběžné otázky tohoto znění:

„1) Brání článek 14 SFEU […] a čl. 106 odst. 2 SFEU […] a rovněž zařazení do rámce služeb obecného hospodářského zájmu (SOHZ) takové právní úpravě, jako je čl. 10 odst. 3 legislativního nařízení č. 504/1992 ve spojení s čl. 2 odst. 18 až 20 zákona č. 662/1996, na základě kterých se zřizuje a udržuje – i po privatizaci služeb ‚bancoposta‘ (vykonávání bankových transakcí poštou) poskytovaných společností Poste Italiane […] – vyhrazení činnosti (režim zákonného monopolu) ve prospěch společnosti Poste Italiane […], jejímž předmětem je správa běžného poštovního účtu určeného na výběr místních daní ICI, a to s přihlédnutím k vývoji vnitrostátních právních předpisů

11 – Byl stanoven zákaz poskytování bezplatných služeb ze strany státní správy a veřejných institucí, reorganizace dohodovacích řízení s příslušnými ministry a zrušení všech tarifních nebo sociálních služeb v režimu hospodářské soutěže.

12 – Riscossione Sicilia SpA agente riscossione per la provincia di Palerno e delle altre provincia siciliane (dále jen „Riscossione Sicilia“) (věc C-434/19) a Agenzia delle entrate – Riscossione (dále jen „Agenzia“) (věc C-435/19).

v oblasti výběru daní, které přinejmenším od roku 1997 umožňují poplatníkům a také místním daňovým úřadům využívat způsoby platby a výběr daní (včetně místních daní) prostřednictvím bankovního systému?

2) V případě, že – v rámci odpovědi na první předběžnou otázku – Soudní dvůr uzná, že zřízení právního monopolu je v souladu s charakteristikami služeb obecného hospodářského zájmu, brání čl. 106 odst. 2 SFEU […] a čl. 107 odst. 1 SFEU […] ve smyslu výkladu těchto ustanovení, který poskytl Soudní dvůr v souvislosti s kritérii týkajícími se odlišení zákonného opatření – vyrovnání závazků veřejné služby – od protiprávní státní podpory (rozsudek […] Altmark […] C-280/00) takové právní normě, jako je čl. 10 odst. 3 legislativního nařízení č. 504/1992 ve spojení s čl. 2 odst. 18 až 20 zákona č. 662/1996 a čl. 3 odst. 1 nařízení prezidenta republiky č. 144/2001 […], která společnosti Poste Italiane […] přiznává pravomoc jednostranně stanovit výši „poplatku" zatěžujícího koncesionáře (agenta) vybírajícího místní daně z nemovitosti (ICI) a splatného za každou transakci související s vedením účtu provedenou na dotčeném běžném poštovním účtu, jehož majitelem je koncesionář (agent), s ohledem na skutečnost, že společnost Poste Italiane […] stanovila usnesením správní rady č. 57/1996 výši uvedeného poplatku na 100 lir, pokud šlo o období od 1. dubna 1997 do 31. května 2001, a o 0, 23 eura pro období od 1. června 2001?

3) Brání čl. 102 odst. 1 SFEU […], jak jej vykládá Soudní dvůr (viz rozsudky Soudního dvora […]) souboru právních předpisů, jaký tvoří čl. 2 odst. 18 až 20 zákona č. 662/1996, čl. 3 odst. 1 nařízení […] č. 144/2001 a čl. 10 odst. 3 legislativního nařízení č. 504/1992, který stanoví, že koncesionář (agent) se musí nutně podřídit platbě ‚poplatku' v takové výši, jakou jednostranně určí, nebo změní společnost Poste Italiane […], přičemž odstoupení koncesionáře od smlouvy o běžném poštovním účtu automaticky vede k porušení povinnosti stanovené v čl. 10 odst. 3 legislativního nařízení č. 504/1992 a následnému nesplnění povinnosti vybírat ICI, kterou má vůči místním daňovým úřadům?"

III. Řízení před Soudním dvorem

22. Předběžné otázky došly Soudnímu dvoru dne 5. června 2019.

23. Písemná vyjádření předložily společnost Poste Italiane, Agenzia a Komise, které písemně odpověděly na otázky Soudního dvora, jež byly položenynamísto veřejného ústního jednání stanoveného na 22. dubna 2020, které bylo následně zrušeno.

IV. Analýza

A. Předběžné úvahy

24. Soudní dvůr se při řešení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce bude muset zabývat skutkovým stavem a popisem vnitrostátních právních předpisů, které poskytl předkládající soud [13].

25. V této věci z popisu okolností vyplývá, že významnou charakteristikou této věci je to, co předkládající soud označuje jako „zákonný monopol" společnosti Poste Italiane v poskytování služby běžného účtu určeného pro výběr ICI. Tento monopol nicméně nebrání tomu, aby plátci daně mohli zaplatit daň přímo koncesionářům, bez zprostředkování ze strany společnosti Poste Italiane, jak se uvádí v předkládacím usnesení.

13 – Viz za všechny rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Coty Germany (C-567/18, EU:C:2020:267), bod 22.

26. Společnost Poste Italiane, jak ve svém písemném vyjádření (body 12 až 15), tak v odpovědi na konkrétní otázku Soudního dvora, trvá na tom, že byly možné i jiné alternativy platby ICI, než které jsou zmíněny v předkládacím usnesení.

27. Konkrétně tvrdí, že tato platba by se mohla uskutečnit prostřednictvím „úvěrových institucí [odlišných od společnosti Poste Italiane] po dohodě s koncesionářem“ [14], a od účinnosti legislativního nařízení č. 446/1997, přímo u územního správního orgánu, který je výběrčím daně ICI nebo v některé finanční instituci, která jím byla ustanovena [15].

28. Přísluší Corte suprema di cassazione (Nejvyšší soud), aby se vyjádřil k těmto otázkám, jejichž prověření by mohlo určitým způsobem *oslabit* východisko, na němž je založena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

B. První předběžná otázka

29. První ze svých otázek chce předkládající soud zjistit, zda zachování činnosti výhradně ve prospěch společnosti Poste Italiane, aby tato mohla poskytovat službu vedení běžného poštovního účtu za účelem výběru ICI, odpovídá charakteristikám služby obecného hospodářského zájmu.

1. Argumentace účastníků řízení

30. Společnost Poste Italiane trvá na tom, že první otázka je nepřípustná jak proto, že se odkazuje na článek 14 SFEU, tak proto, že vnitrostátní soud opravňuje k přímému použití článku 106 SFEU odst. 2.

31. Podpůrně zastává názor, že právní postavení společnosti Poste Italiane jí nesvěřuje výlučné právo týkající se služby výběru ICI, koncesionáři tedy mohou využít také jiné prostředky. Tvrdí, že v každém případě nejsou splněny podmínky pro kvalifikaci vedení běžných poštovních účtů jako služby obecného hospodářského zájmu.

32. Agenzia tvrdí, že vztah mezi koncesionáři a společností Poste Italiane má monopolistickou povahu. Prvně zmínění jsou nevyhnutelně povinni zřídit si běžný poštovní účet v této instituci, která může jednostranně ovlivnit smluvní podmínky.

33. Podle Agenzia služba poštovního účtu, kterou společnost Poste Italiane takto poskytuje, a která je financována povinným poplatkem, nemůže být poskytována jinými institucemi – národními nebo evropskými –, což dává výhodu jednomu jedinému podniku. Navíc stanovení poplatků nebylo uskutečněno objektivním a transparentním způsobem, a je zabráněno tomu, aby si koncesionáři mohli vyjednat výhodnější podmínky.

34. Podle Komise se nezdá, že by společnost Poste Italiane byla na základě nějakého aktu (ve smyslu judikatury Soudního dvora) zavázána poskytovat služby z titulu povinnosti veřejné služby.

14 – Uvádí v této souvislosti vyhlášku ministra ze dne 12. května 1993, změněnou vyhláškou ze dne 10. prosince 2001, podle níž „plátce [ICI] může využít k realizaci platby úvěrové instituce, které mají dohodu s koncesionářem pověřeným výběrem daně“.

15 – Za účelem podpory svého názoru cituje Oběžník ministerstva hospodářství a financí č. 4 ze dne 30. května 2002, nadepsaný „Upřesnění k platebním příkazům u plateb ICI“.

2. Přípustnost

35. Podle mého názoru odkaz na článek 14 SFEU v předkládacím usnesení nemá za následek nepřípustnost první předběžné otázky. To však nemá vliv na to, že, jak uvádí společnost Poste Italiane, není jednoduché posoudit, jaký typ výkladových pochybností toto ustanovení v tomto případě vyvolává, jisté nicméně je, že první otázka se věcně týká článku 106 SFEU: citace článku 14 SFEU je rovněž zahrnuta, neboť oba odkazují na „služby obecného hospodářského zájmu".

36. Článek 14 SFEU se týká služeb obecného hospodářského zájmu, a stanoví, že Unie a členské státy musí zajistit, aby „zásady a podmínky pro fungování těchto služeb […] umožňovaly naplnění jejich úkolů". Článek 106 SFEU odst. 2 stanoví, že podřízení těchto služeb pravidlům obsaženým ve Smlouvách – zejména pravidlům hospodářské soutěže – nesmí bránit podnikům v „plnění zvláštních úkolů, které jim byly svěřeny".

37. Obě ustanovení tedy mají stejný smysl: zaručit podřízení služeb obecného hospodářského zájmu Smlouvám, a současně zajistit, aby to nevedlo k narušení jejich zvláštních úkolů.

38. Jak uvádí společnost Poste Italiane, přísluší vnitrostátnímu soudu, aby posoudil slučitelnost praktik podniků pověřených poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu s článkem 106 SFEU. Jsou to vnitrostátní soudy, kdo musí „ověřit, zda tyto praktiky, v případě, že jsou rozporné s tímto ustanovením, mohou být odůvodněny potřebami vyplývajícími ze zvláštních úkolů, které byly těmto podnikům svěřeny" [16].

39. V rámci článku 267 SFEU může vnitrostátní soud žádat o spolupráci Soudní dvůr, pokud to považuje za účelné, aby mu vysvětlil své pochybnosti týkající se výkladu článku 106 SFEU [17]. Tyto pochybnosti se legitimně mohou týkat kvalifikace nějaké činnosti jako služby obecného hospodářského zájmu.

40. Corte suprema di cassazione (Nejvyšší soud) v konečném důsledku pokládá otázku týkající se výkladu unijního práva, na kterou je Soudní dvůr v zásadě povinen odpovědět [18]. Vyhnout se odpovědi by se mohl pouze tehdy, jestliže by bylo zjevné, že žádané posouzení nemá žádný vztah k předmětu sporu v původním řízení, má hypotetický charakter nebo pokud by nedisponoval skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro odpověď [19]. Ve vztahu k první otázce se nejedná se o žádnou z těchto okolností.

3. K podstatě věci

41. Jak jsem právě připomněl, je to předkládající soud, který musí určit, zda společnosti Poste Italiane byl skutečně svěřen výkon jasně definovaných povinností veřejné služby.

42. Aniž by to mělo vliv na konečné posouzení tohoto soudu, shoduji se se společností Poste Italiane a s Komisí v tom, že z analýzy sporného právního režimu nevyplývá, že by služby výběru ICI poskytované společností Poste Italiane koncesionářům mohly být kvalifikovány jako „služby obecného hospodářského zájmu".

16 – Rozsudek ze dne 18. června 1991, ERT (C-260/89, EU:C:1991:254), bod 34.

17 – „Přísluší vnitrostátnímu soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru". Rozsudek ze dne 27. června 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania (C-74/16, EU:C:2017:496), bod 24.

18 – *Loc. ult. cit.*

19 – Za všechny rozsudek ze dne 16. června 2015, Gauweiler a další (C-62/14, EU:C:2015:400), bod 25.

43. Oprávnění přiznané členským státům ohledně služeb obecného hospodářského zájmu není neomezené, nýbrž je podřízeno celé řadě podmínek. Mezi nimi na prvním místě figuruje ta, aby podnik, o nějž se jedná, byl skutečně pověřen výkonem povinností veřejné služby a tyto povinnosti jsou jasně definovány ve vnitrostátním právu [20].

44. Uvedená podmínka „sleduje cíl transparentnosti a právní jistoty, který vyžaduje, aby byla splněna minimální kritéria týkající se existence jednoho nebo více aktů veřejné moci definujících s dostatečnou přesností přinejmenším povahu, dobu trvání a rozsah povinností veřejné služby příslušejících podnikům pověřeným plněním těchto povinností“ [21]. Tudíž „při neexistenci jasné definice takovýchto objektivních kritérií by totiž nebylo možné přezkoumat, zda konkrétní činnost může spadat pod pojem SOHZ“ [22].

45. Ohledně její bankovní činnosti tedy není dáno, že společnost Poste Italiane byla formálně povinna poskytovat určité služby z titulu služby obecného hospodářského zájmu tak, že byla stanovena jejich povaha a rozsah s dostatečnou přesností, čímž není naplněn cíl transparentnosti a právní jistoty, které byly shora popsány. Tato skutečnost by sama o sobě stačila k odmítnutí tvrzení, že se jedná o službu obecného hospodářského zájmu.

46. Jiná věc je, že společnost Poste Italiane ve svém postavení veřejného zadavatele univerzální poštovní služby v Itálii realizuje v této specifické oblasti službu obecného hospodářského zájmu, která není sporná. Jak již Soudní dvůr konstatoval, mezi poštovní služby, na které se vztahuje směrnice 97/67/ES [23], nejsou zahrnuty „ani finanční služby poskytované poskytovateli poštovních služeb jako dodatkové“ [24].

47. Shrnuto, nezdá se, že by finanční služby, které svým zákazníkům poskytuje společnost Poste Italiane, využívajíc toho, co Soudní dvůr označuje jako *rozvětvování* své sítě poboček na italském území, představovaly službu obecného hospodářského zájmu ve smyslu judikatury Soudního dvora [25]. Mezi těmito službami figuruje například nabízení třetím osobám (mezi nimi i koncesionářům pověřeným výběrem ICI) možnost zřizovat a vést běžné účty, ať už poštovní nebo jiného typu.

C. Druhá předběžná otázka

48. Corte di Cassazione (Nejvyšší soud) pokládá druhou otázku pro případ, že se dospěje k závěru, že „zákonný monopol [společnosti Poste Italiane] odpovídá charakteristikám SOHZ“.

49. V souladu se svým vyjádřením k první otázce jak společnost Poste Italiane, tak i Komise uvádějí, že není prostor pro odpověď na druhou otázku: není-li možné konstatovat existenci službu obecného hospodářského zájmu, není nutné odpovídat na otázku, která tuto existenci předpokládá.

20 – Rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Comunidad Autónoma del País Vasco a další v. Evropská komise (C-66/16 P až C-69/16 P, EU:C:2017:999; dále jen „Comunidad Autónoma del País Vasco a další v. Evropská komise)“, bod 72.

21 – Rozsudek Comunidad Autónoma del País Vasco a další v. Evropská komise, bod 73.

22 – *Loc. ult. cit.*

23 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/67/ES ze dne 15. prosince 1997 o společných pravidlech pro rozvoj vnitřního trhu poštovních služeb Společenství a zvyšování kvality služby (Úř. věst. 1998, L 15, s. 14; Zvl. vyd. 06/03, s. 71), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/6/ES ze dne 20. února 2008 (Úř. věst. 2008, L 52, s. 3).

24 – Rozsudek ze dne 11. března 2004, Asempre a Asociación Nacional de Empresas de Externalización y Gestión de Envíos y Pequeña Paquetería (C-240/02, EU:C:2004:140), bod 31; a ze dne 22. října 2015, EasyPay a Finance Engineering (C-185/14, EU:C:2015:716), bod 30.

25 – V tomto smyslu viz body 1 a 2 rozsudku ze dne 13. září 2013, Poste Italiane v. Evropská komise (T-525/08, nepublikovaný, EU:T:2013:481): „společnost Poste Italiane zajišťuje univerzální poštovní služby a vykonává bankovní činnosti na celém italském území […] Bankovní činnosti žalobkyně [společnost Poste Italiane] se nezahrnují mezi povinnosti služby obecného hospodářského zájmu“.

50. Nicméně Komise podpůrně přezkoumává, zda jsou v této věci dány takzvané „podmínky Altmark“[26]. Je toho názoru, že pokud by tomu tak bylo, sporné poplatky by měly být kvalifikovány jako státní podpora neslučitelná s článkem 107 SFEU.

51. Podle mého názoru, pokud je zde řešení, které doporučuji, na první otázku, není namístě analyzovat otázku druhou, která vychází právě z toho, co popírá toto řešení přijaté v souvislosti s první otázkou.

52. V každém případě podpůrně přikročím, stejně jako Komise, k přezkoumání druhé otázky. Považuji za vhodné zdůraznit, že to, co soud *a quo* v této otázce zdůrazňuje, je možnost svěřená společnosti Poste Italiane, aby jednostranně stanovila částky poplatků, jimiž je zatížen koncesionář. Tento faktor by měl být v jeho žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce pro posouzení slučitelnosti sporných norem s články 106 SFEU odst. 2 a 107 SFEU odst. 1 určující.

53. Aby státní opatření získalo kvalifikaci „podpory“ ve smyslu článku 107 SFEU, musí být kumulativně splněny podmínky (*podmínky Altmark*), které budu následně analyzovat[27].

1. Státní zásah nebo zásah prostřednictvím státních fondů

54. Legislativní nařízení č. 504/1992 uložilo koncesionářům povinnost zřídit si běžné poštovní účty za účelem výběru daně ICI, kterou odváděli plátci. Společnost Poste Italiane měla související právo (jež jí přiznával zákon č. 662/1996) vybírat poplatky za vedení těchto účtů, jejichž výši stanovilo rozhodnutí č. 57/1996.

55. Poplatky z vkladů vložených koncesionáři na účty společnosti Poste Italiane by měly být způsobilé v zásadě splnit první podmínku Altmark, aby fondy, které tyto poplatky představují, mohly být kvalifikovány jako „státní“ (to znamená veřejného původu).

56. Z informací, které jsou uvedeny ve spisové dokumentaci, nicméně jasně nevyplývá, kdo ve skutečnosti a v konečném důsledku nese tíži těchto poplatků. Jak společnost Poste Italiane, tak Agenzia odpověděly na otázky Soudního dvora v tom smyslu, že tvrdily, že v zásadě dopadají na koncesionáře.

57. Jsou zde nicméně indicie, na základě nichž lze předpokládat, že koncesionáři mohou použít pro tuto platbu část z částek, které jim poukazují místní subjekty při platbě ICI[28]. Obec, která je pověřuje funkcí výběrčí daně, musí logicky tento úkol odměnit. Pokud koncesionářské společnosti získají část těchto příjmů, nezpochybnitelně veřejných, při platbě poplatku společnosti Poste Italiane, mohlo by se jednat o řešení financování ze státních fondů.

58. Tak by tomu bylo také tehdy, kdyby obce ukládající daně kryly poplatky pro společnost Poste Italiane samy, pokud by koncesionáři byly samy tyto obce, veřejnoprávní entity (jak na tom trvá a zdůrazňuje to Komise ve své odpovědi na otázky Soudního dvora), nebo, konečně, pokud by společnost Poste Italiane byla povinna nakládat s vybranými poplatky za podmínek stanovených veřejnoprávními orgány.

59. Přísluší předkládajícímu soudu, aby objasnil tyto body, a v důsledku toho tak ověřil, zda je splněna první z podmínek Altmark.

26 – Rozsudek ze dne 24. července 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415, dále jen „rozsudek Altmark“).

27 – Rozsudek ze dne 9. listopadu 2017, Viasat Broadcasting UK v. Evropská komise, C-657/15 P, EU:C:2017:837), bod 32, a rozsudek Altmark, bod 75.

28 – Článek 10 odst. 3 legislativního nařízení č. 504/1992 konkretizovalo, že odvod plateb ve prospěch koncesionářů ve výši 1 % z vybraných částek, minimálně 1,75 eura a maximálně 50 eur za každou platbu, kterou plátci učiní.

2. K ovlivnění obchodu mezi členskými státy a narušení hospodářské soutěže

60. Vzhledem k tomu, že při poskytování služeb běžného poštovního účtu společnost Poste Italiane operuje v odvětví otevřeném hospodářské soutěži (bankovním), přísluší také předkládajícímu soudu objasnit, zda příjem sporných poplatků by mohl ovlivňovat obchod s jinými členskými státy a narušit hospodářskou soutěž [29].

61. S výhradou výše vysvětleného [30], uváží-li se, že od roku 1997 zde nebyly pro výběr ICI vnitrostátní předpisy, které by umožňovaly platbu místních daní prostřednictvím běžného bankovního účtu namísto poštovního účtu, soud *a quo* bude muset uvážit přítomnost tohoto vyloučení z této činnosti jiných bankovních institucí. Jedině tak bude možné poměřit, zda sporné opatření mohlo narušit hospodářskou soutěž v oblasti výběru daní.

62. Předkládající soud bude stejně tak muset vyhodnotit, zda výhody, které poskytuje rozsáhlá územní síť společnosti Poste Italiane, představovaly dostatečný důvod k tomu, aby jí byla přiznána, přímo a výlučně, správa poštovních účtů koncesionářů, kteří vybírali ICI. Nelze *a priori* vyloučit, že mohla vyhlásit otevřené výběrové řízení na veřejnou zakázku s účastí jiných členských států [31].

3. Existence zvýhodnění

63. Aby opatření představovala státní podporu, musí poskytovat podniku, který je jeho příjemcem, hospodářskou výhodu, jež by za obvyklých tržních podmínek nezískal [32].

64. Státní podpora, kterou se zabývá článek 107 SFEU je proto *zvýhodnění* podporou, která nemá nutně kompenzační charakter. Aby nepředstavovala „státní podporu“ ve smyslu článku 107 SFEU, musí jít o podpory představující vyrovnání protihodnotou za plnění povinností veřejné služby [33].

65. Pouze v tomto případě se má za to, že podnik, který z výhody těží, „není ve skutečnosti finančně zvýhodněn, a účinkem uvedeného zásahu tedy není poskytnout tomuto podniku výhodnější soutěžní postavení oproti konkurenčním podnikům“ [34].

66. Za tím účelem musí být splněny čtyři *zvláštní* podmínky, taktéž zachycené v rozsudku Altmark [35]. Tento rozsudek proto obsahuje dvě skupiny podmínek:

– na jedné straně obecné požadavky k tomu, aby podpora mohla být považována za „státní“ ve smyslu článku 107 SFEU [36];

– na druhé straně nutné pro to, aby konkrétně bylo posouzeno, že zde není přítomna třetí obecná podmínka (zvýhodňující podpora).

67. To, že se v obou případech jedná o čtyři podmínky, může vést k záměně, hovoří-li se bez dalšího o „podmínkách Altmark“. Abych se vyhnul omylu, budu se dále zmiňovat v daných situacích o „obecných podmínkách Altmark“ a o „zvláštních podmínkách Altmark“.

29 – Rozsudek ze dne 10. ledna 2006, Cassa di Risparmio di Firenze a další (C-222/04, EU:C:2006:8), bod 140.

30 – 24 až 28 tohoto stanoviska.

31 – Rozsudek ze dne 29. července 2019, Azienda Napoletana Mobilità (C-659/17, EU:C:2019:633), bod 38.

32 – Rozsudek Altmark, bod 84.

33 – Rozsudek Altmark, bod 87.

34 – *Loc. ult. cit.*

35 – Rozsudek Altmark, body 89 až 93.

36 – Rozsudek Altmark, bod 75.

68. *Zvláštní* podmínky Altmark jsou následující:

– „zaprvé podnik, který je příjemcem vyrovnávací platby, musí být skutečně pověřen závazky veřejné služby a tyto závazky musí být jasně vymezeny “ [37];

– „zadruhé parametry, na jejichž základě je vyrovnání vypočteno, musejí být předem stanoveny objektivním a transparentním způsobem, aby se zabránilo tomu, že toto vyrovnání přinese hospodářské zvýhodnění, jež může upřednostnit podnik-příjemce ve vztahu ke konkurenčním podnikům“ [38];

– „zatřetí výše vyrovnávací platby je omezena rozsahem nezbytným k pokrytí veškerých nákladů vynaložených při plnění závazků veřejné služby nebo jejich části, přičemž je třeba zohlednit příslušné příjmy a zisk přiměřený výkonu těchto povinností. Dodržení takové podmínky je nezbytné k zajištění toho, že nebude podporovanému podniku poskytnuta žádná výhoda, která naruší nebo by mohla narušit hospodářskou soutěž posílením konkurenčního postavení tohoto podniku“ [39];

– „začtvrté, není-li výběr podniku, který má být pověřen plněním povinností veřejné služby, v konkrétním případě učiněn v rámci řízení o zadání veřejné zakázky umožňujícího vybrat zájemce schopného poskytovat tyto služby za nejmenších nákladů pro územně správní celek, musí být úroveň nutného vyrovnání určena na základě analýzy nákladů, které by průměrný podnik, správně řízený a přiměřeně vybavený […] k tomu, aby mohl uspokojit požadavky veřejné služby, vynaložil při plnění těchto povinností se zohledněním příjmů, které se k nim vztahují, jakož i zisku, který je přiměřený k plnění těchto povinností“ [40].

69. Přezkum kvalifikace podpory jako „státní“ ve smyslu článku 107 SFEU, musí být proveden před ověřením, zda je tato podpora nezbytná k realizaci služby obecného hospodářského zájmu a uplatní se tedy výjimka podle článku 106 SFEU odst. 2.

70. Soudní dvůr nicméně uznal, že první ze zvláštních podmínek Altmark – to znamená existence skutečného a jasně vymezeného pověření závazkem veřejné služby – „se použije i v případě, že byla uplatněna výjimka stanovená v čl. 106 odst. 2 SFEU“ [41].

71. Je to tedy tento bod, v němž se sbližují první dvě otázky předkládajícího soudu.

72. Vycházím-li z těchto předpokladů pro určení, zda poplatky získané společností Poste Italiane představují *výhodnou* podporu (to znamená, zda splňuje třetí obecnou podmínku Altmark), bude nutno analyzovat jejich případný kompenzační charakter.

73. Zvláště za situace, kdy se v předkládacím usnesení odvolává na článek 106 SFEU odst. 2, bude nutno ověřit, zda vnitrostátní orgány uložily společnosti Poste Italiane poskytovat službu obecného hospodářského zájmu.

74. Už jsem se k tomuto bodu vyjádřil, a to v negativním smyslu. V každém případě povinnost svěřená společnosti Poste Italiane, co se týče bankovní činnosti, nejde dál, než je zřízení a vedení běžných poštovních účtů na jméno koncesionářů. Není zde konkrétně, že by tyto účty byly podřízeny zvláštním pravidlům ve vztahu k ostatním zákazníkům společnosti Poste Italiane. Tak to bylo potvrzeno v odpovědi na otázku Soudního dvora k tomuto aspektu.

37 – Rozsudek Altmark, bod 89.

38 – Rozsudek Altmark, bod 90.

39 – Rozsudek Altmark, bod 92.

40 – Rozsudek Altmark, bod 93.

41 – Rozsudek Comunidad Autónoma del País Vasco a další v. Evropská komise, bod 56.

75. Je-li tedy odmítnuta přítomnost skutečné služby obecného hospodářského zájmu, nemohou být sporné poplatky kvalifikovány jako podpora kompenzující náklady spojené s poskytováním této služby.

76. Ve druhém případě bude třeba, aby ověřil, zda jsou splněny další tři zvláštní podmínky Altmark, co je otázka, k níž se Soudní dvůr může jen stěží vyjádřit (více než tím, že připomene obecné náležitosti každé z těchto podmínek), jak z toho důvodu, že přezkum skutkových okolností případu je ve výlučné pravomoci předkládajícího soudu, tak i proto, že spisová dokumentace, která je v projednávaném případě k dispozici, neumožňuje získat potřebné informace k tomuto ověření nezbytné.

77. Okolnost, na kterou, jak jsem shora zdůraznil, klade největší důraz soud *a quo* (jednostranné stanovení platebních podmínek za běžný poštovní účet) nemění, sama o sobě, co již bylo řečeno.

78. V předkládacím usnesení nejsou informace k tomu, aby bylo možné zjistit, zda poplatky účinně stanovené v rozhodnutí č. 57/1996 jsou odpovídajícím odrazem nákladů potřených k poskytování služby běžného poštovního účtu.

79. Podle formulací odpovědí na otázky Soudního dvora byly tyto poplatky stejné jako ty, které společnost Poste Italiane používala bez rozlišování i vůči svým ostatním zákazníkům ve zveřejněném a transparentním režimu běžných účtů [42]. Je-li tomu tak, pravděpodobně by se zpoplatnění od společnosti Poste Italiane nebo jiných bankovních institucí vybírajících jiné daně a poplatky významně nelišilo. Navíc to není tak, že by tento režim přinášel nespravedlivě zatěžující smluvní podmínky svým zákazníkům.

80. V každém případě trvám na tom, že tyto faktory musí být posouzeny předkládajícím soudem, jehož blízkost ke skutkovým okolnostem jej staví do lepšího postavení pro jejich posouzení se všemi jejich podrobnostmi.

D. Třetí předběžná otázka

81. Třetí předběžnou otázkou se předkládající soud snaží zjistit, stručně řečeno, zda zákonný režim společnosti Poste Italiane svěřil dominantní postavení, jehož zneužíváním by byl porušen článek 102 SFEU.

1. Argumentace účastníků řízení

82. Podle společnosti Poste Italiane není třetí otázka přípustná, neboť předkládající soud nevysvětluje, proč by použité právní předpisy měly být neslučitelné s článkem 102 SFEU. Kromě toho, že je nepřípustná, tato otázka není ujištěním v tvrzení, že společnost Poste Italiane je nositelkou výlučných nebo zvláštních práv ve smyslu článku 106 odst. 1 SFEU ani neobsahuje argumenty, jakým způsobem by mohla zneužívat své dominantní postavení.

83. Společnost Poste Italiane neustále opakovala, že koncesionáři mohli využít za účelem poskytování služeb platby ICI i jiných úvěrových institucí [43].

84. Podle názoru Agenzia využívá společnost Poste Italiane dominantního postavení v oblasti trhu reprezentovaného službou platby ICI a tohoto postavení zneužívala k tomu, že požadovala poplatky, jejichž výši stanovila jednostranně a bez objektivního základu.

42 – Viz níže body 109 a 110.

43 – Viz opět body 24 až 28 tohoto stanoviska.

85. Komise je toho názoru, že relevantní trh (s výrobky) je ten, na němž docházelo k poskytování služeb vedení účtů užívaných koncesionáři k výběru ICI za úplatu. Jeho rozsah by byl omezený, neboť plátci si mohou zvolit platbu přímo koncesionáři.

86. Podle Komise přísluší předkládajícímu soudu analyzovat dotčený trh a určit, zda na něm společnost Poste Italiane měla dominantní postavení. Tato analýza musí obsahovat i to, zda ostatní bankovní instituce mohly poskytovat stejnou službu, jako společnost Poste Italiane.

87. Komise je toho názoru, že schopnost stanovit jednostranně sporný poplatek by mohla vytvořit riziko, že společnost Poste Italiane by mohla těžit zneužívajícím způsobem (předpokládané) z dominantního postavení. Nicméně pokud si plátci daně mohli zvolit, že zaplatí ICI přímo koncesionářům, byli tito v postavení, že mohli uplatnit pobídkové politiky, jimiž by učinili atraktivnější tuto druhou možnost. Tak mohli učinit konkrétně v reakci na politiku společnosti Poste Italiane, která nastavila nepřiměřené poplatky za využití běžného poštovního účtu.

88. Podle názoru Komise se tedy nezdá prokázáno, že tržní síly nestačí na poskytování nabídky sporných služeb se stejnou efektivitou jako společnost Poste Italiane.

2. Přípustnost

89. Je ustálenou judikaturou Soudního dvora, že nezávisle na tom, zda byla zvláštní nebo výlučná práva přiznána soukromému subjektu, předkládající soud musí uvést, na kterém relevantním trhu a jakým způsobem tento podnik má dominantní postavení [44].

90. Soudní dvůr trval zejména na tom, že pro účely článku 102 SFEU „relevantní trh s výrobkem či službou zahrnuje výrobky nebo služby, které jsou zastupitelné či dostatečně vzájemně zaměnitelné v závislosti nejen na jejich objektivních vlastnostech, na základě nichž jsou zvláště způsobilé uspokojit trvalé potřeby spotřebitelů, ale rovněž v závislosti na podmínkách hospodářské soutěže, jakož i na struktuře nabídky a poptávky na relevantním trhu“ [45].

91. Předkládací usnesení vykazuje v této otázce nedostatečné vysvětlení, což brání Soudnímu dvoru v tom, aby poskytl na tuto otázku užitečnou odpověď. Tyto nedostatky nemohly být zhojeny navzdory vyjádření účastníků řízení o žádosti o předběžné otázce, od nichž si Soudní dvůr určité informace za účelem určení trhu se službami, zeměpisného vymezení relevantního trhu a existence nahraditelných služeb, vyžádal [46].

92. Předkládající soud měl Soudnímu dvoru poskytnout přesnou informaci ohledně charakteristik relevantního trhu, jeho zeměpisného rozsahu nebo případné existence obdobných (nahraditelných) služeb. Vzhledem k tomu, že tak neučinil, třetí otázka se stává nepřípustnou.

93. K témuž výsledku se dospěje z jiného úhlu pohledu konstatováním, že obsah předkládacího usnesení, co se týče třetí předběžné otázky, neumožňuje přesně zjistit její smysl.

44 – Rozsudek ze dne 13. prosince 2007, United Pan-Europe Communications Belgium a další (C-250/06, EU:C:2007:783), bod 21.

45 – Rozsudek ze dne 1. července 2008, MOTOE (C-49/07, EU:C:2008:376), bod 32.

46 – Soudní dvůr je oslovil mimo jiných otázek ohledně: i) nahraditelných služeb ke službám, které poskytuje společnost Poste Italiane koncesionářům ve vztahu k ICI; ii) podmínek pro nabídku těchto nahraditelných služeb; iii) částí vnitrostátního území, na němž společnost Poste Italiane poskytovala své služby koncesionářům pověřeným výběrem ICI; a iv) případných strategiich koncesionářů za účelem podpory plateb ICI u nich samotných, a nikoli prostřednictvím společnosti Poste Italiane.

94. Na první přečtení vyvolává dojem, že podle soudu *a quo* pouhé zavedení „zákonného monopolu“ ve prospěch společnosti Poste Italiane nutně vede ke zneužívání dominantního postavení touto společností. Společnost Poste Italiane *by měla těžit* zneužívajícím způsobem ze svého dominantního postavení z toho důvodu, že měla sporný zákonný monopol [47].

95. Pokud by toto byl správný výklad zmíněného usnesení, pak je třeba vyvodit závěr, že se zakládá na mylném předpokladu, který není v souladu s judikaturou Soudního dvora [48], neboť se zdá, že zaměňuje dominantní postavení s jeho zneužíváním. Pouze toto druhé jednání je podle článku 102 SFEU protiprávní [49].

96. Jiný výklad této části předkládacího usnesení by umožnil vyvodit, že předkládající soud má za prokázané nejen existenci dominantního postavení, nýbrž také jeho zneužívání společností Poste Italiane, protože ta stanovovala poplatky za výběru daně od koncesionářů ve výši, kterou sám soud pouze konstatuje. Pokud by tomu tak bylo, otázka Soudnímu dvoru by se stala, ve svém doslovném znění, nadbytečnou, neboť se táže na něco, co již soud *a quo* vyřešil.

97. A konečně (lakonická) část textu předkládacího rozhodnutí, která nejvíc dává smysl, je ta, která zdůrazňuje, že možnost stanovit jednostranně poplatek z vybrané částky může založit předpoklad, který „*nutně vede ke zneužívání*“ zakázanému článkem 102 SFEU [50].

98. Jednalo by se tedy o potvrzení toho, zda je toto tvrzení skutečně pravděpodobné; jinými slovy, zda jsou dány podmínky k tomu, že sporná právní úprava nutně vyústí v to, aby společnost Poste Italiane zneužívala dominantní postavení.

99. Připustím-li, že takový by byl nejsprávnější výklad týkající se pochybnosti předkládajícího soudu, je jisté, že stále chybí klíčové informace k tomu, aby se Soudní dvůr s minimální přesností k této pochybnosti vyjádřil. Nedostatek informací je citelný především ohledně toho, zda zneužívání bylo nevyhnutelné: i) v kontextu relevantního trhu, který nebyl přesně určen; ii) za situace, kdy jsou dány podmínky pro hospodářskou soutěž mezi bankovními institucemi, a iii) za přítomnosti případných nahraditelných služeb vůči těm, které poskytuje společnost Poste italiane.

100. Za těchto okolností jsem toho názoru, že třetí předběžná otázka je nepřípustná. Nicméně pro případ, že by to Soudní dvůr takto neposoudil, vysvětlím stručně svůj názor ohledně ní.

3. K podstatě věci

101. Komise ve svém vyjádření po přezkoumání použitelných právních předpisů uvedla, že koncesionáři se mohli případnému zneužívajícímu jednání ze strany společnosti Poste Italiane vyhnout, a v důsledku toho nebyla potvrzena hypotéza o tom, že nutně vede ke zneužívání.

102. K tomuto konkrétnímu bodu se společnosti Poste Italiane a Agenzia vyjádřily na žádost Soudního dvora. První z nich tak, že se připojila k názoru Komise. Druhá tak, že vyhodnotila žádost o rozhodnutí o předběžné otázce posledně zmiňované jako „nerealistickou“.

47 – Tak to vyjadřuje Komise v bodě 90 svého písemného vyjádření.

48 – Rozsudek ze dne 1. července 2008, MOTOE (C-49/07, EU:C:2008:376), bod 48: „pouhá skutečnost, že přiznáním zvláštních nebo výlučných práv […] je vytvořeno nebo posíleno dominantní postavení, není jako taková neslučitelná s článkem [102 SFEU].“

49 – Tamtéž, bod 49. Pro tyto účely je nezbytné, aby „pouhého výkonu zvláštních nebo výlučných práv, která mu byla přiznána, [podnik] *zneužil* své dominantní postavení nebo [aby] tato práva mohla vytvářet situaci, která vede tento podnik k tomu, aby zneužil své dominantní postavení“. Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

50 – Předkládací usnesení, strana 19 *in fine* italského originálu. Zvýraznění v originále.

103. Ke zneužívání dominantního postavení by mohlo dojít, co je důležité pro tuto věc, pokud by společnost Poste Italiane uložila koncesionářům nespravedlivé ceny, které by oni byli povinni platit, aniž by měli možnost využít jiných možností k zaplacení ICI. Tímto způsobem by společnost Poste Italiane získala neoprávněnou výhodu nad svými konkurenty.

104. Podle Komise by k tomuto zneužívání (případného) dominantního postavení nedocházelo, pokud plátci daně měli svobodu v tom, aby mohli zaplatit ICI přímo koncesionářům. Ti by jim mohli nabízet dostatečně atraktivní podmínky [51] k tomu, aby upřednostnili tuto volbu před uskutečněním platby na poštovní účet.

105. Přísluší ještě jednou soudu *a quo*, aby se vyjádřil k těmto protichůdným názorům, které by Soudní dvůr jen stěží mohl posoudit, postrádá-li skutečnosti pro hodnocení, o nichž jsem se již zmiňoval.

106. Každopádně, aby mohl provést své posouzení, bylo by namístě vyhodnotit, zda hospodářské náklady nabídek koncesionářů, o nichž se zmiňuje Komise, by byly ve skutečnosti srovnatelné – z jiného důvodu a v jiné formě – těm, které by podle předpokladu vynaložili za poplatky stanovené jednostranně společností Poste Italiane.

107. Předkládající soud by měl navíc uvážit, zda postavení společnosti Poste Italiane na trhu bankovních činností mohlo být považováno za zvýhodněné ve vztahu k jejím konkurentům od chvíle, kdy od roku 1997, všechny místní daně, s výjimkou ICI, mohli platit prostřednictvím běžných účtů.

108. Konkrétně by mělo být objasněno, zda společnost Poste Italiane z toho důvodu, že požívala dominantního postavení v oblasti výběru platby daně ICI, byla nevyhnutelně dovedena k tomu, aby se důsledky tohoto dominantního postavení rozšířily na trh s platbami ostatních, především místních daní, a na bankovní činnost jako celek v obecné rovině.

109. Při této analýze nesmí zapomenout, že, jak uznává sama Agenzia v odpovědi na jednu z otázek Soudního dvora [52], pominu-li množství vkladových operací při výběru daně (desítky tisíc), smluvní podmínky u běžných poštovních účtů – včetně obchodních podmínek – které se používaly ve vztahu ke koncesionářům pověřeným výběrem ICI, byly stejné jako ty, jež platily obecně pro kteréhokoli držitele účtu, který byl právnickou osobou.

110. Pokud se tato skutečnost potvrdí, mohla by to být indicie popírající nevyhnutelnost zneužívání dominantního postavení. Na volném trhu bankovních služeb by společnost Poste Italiane neměla prostředky k tomu, aby uložila poplatky za výběr daně svým držitelům účtů obecně (rozumí se tím koncesionáři podřízení témuž režimu, jako ostatní) významně vyšší, než jaké by si stanovily jiné úvěrové instituce.

111. A konečně k posouzení týkajícího se zneužívání dominantního postavení bude to, zda ostatní bankovní instituce nabízejí koncesionářům obdobné (nahraditelné) služby, na které se mohou plátci daně ICI obrátit, aby příslušné částky daně zaplatili, což je otázka, kterou bude muset předkládající soud ověřit.

51 – Body 110 a 111 písemného vyjádření Komise. Mezi „strategiemi“, které měla Komise na mysli, jimiž by koncesionáři odradili společnost Poste Italiane od nutkání zneužívat dominantního postavení tím, že by jim uložila nepřiměřené tarifní ceny, figuruje ta, podle níž by mohli vytvořit síť zástupců oprávněných k tomu, aby přijali přímou platbu daně nebo nabízeli slevu (ke své tíži) plátcům, kteří by si tuto cestu zvolili.

52 – Odpověď na čtvrtou otázku položenou Soudním dvorem.

V. Závěry

112. S ohledem na výše uvedené navrhuji Soudnímu dvoru, aby Corte suprema di cassazione (Nejvyšší soud, Itálie) odpověděl takto:

„1) Služba vedení běžného účtu, kterou v rámci své činnosti poskytování finančních služeb, společnost Poste Italiana SpA od roku 1992 do roku 2011 poskytovala koncesionářům za účelem výběru místní daně z nemovitostí, nevykazuje charakteristiky služeb obecného hospodářského zájmu ve smyslu článku 106 SFEU odst. 2, pokud neexistuje formální akt, jímž by byly uloženy jasně definované povinnosti veřejné služby, což přísluší ověřit vnitrostátnímu soudu.

2) S ohledem na odpověď na první otázku není namístě odpovídat na druhou otázku.

3) Třetí předběžná otázka je nepřípustná.“